N°. 99. 1853.

BREDASCHE COURANT.

ZONDAG 11 DECEMBER.

FRANKRIJK.

PARIJS, den 8sten December.

Heden is alhier het standbeeld van den maarschalk *Ney* onthuld, op de eigen plek alwaar hij 38 jaren geleden van wege de restauratie-regering krachtens een regterlijk vonnis gefusilleerd is. De prins *Napoleon Bonaparte*, de aartsbisschop van Parijs, de ministers en andere hooggeplaatste personen woonden de plegtigheid bij. Toen het beeld van het omhulsel ontdaan was, hield de minister van oorlog eene korte rede; thans: zeide hij, werd de dappere der dapperen, gelijk *Ney* door keizer *Napoleon I* genoemd was, in zijne eer hersteld; want hij had gelijk alle groote mannen, het regt om naar zijne verdiensten en niet naar zijne afdwalingen te worden beoordeeld. Vervolgens sprak de heer *Dupin*, een der staatslieden die onder de Julij-monarchie en het republikeinsche bewind op den voorgrond stonden. Hij herinnerde dat hij in het regtsgeding tegen *Ney* als diens verdediger was opgetreden; hij zeide, thans nog overtuigd te zijn dat het doodvonnis niet regtvaardig, niet wettig en niet regelmatig geveld was; hij besloot aldus: «De reactie heeft *Ney* omgebragt; zij heeft Frankrijk van dien sterken arm beroofd. *Ney* was het slagtoffer van den onverzoenlijken haat eener antinationale partij. Hij was een zoenoffer voor den krijgsroem des keizerrijks. In hem werd de driekleurige vlag ten offer gebragt aan de witte vlag. Voor den neef van *Napoleon* bleef het bewaard, die wandaad van een heilloos tijdvak weder goed te maken, en een eereteeken voor den held te stichten op de plaats zelve waar het slagtoffer viel. Eere, onvergankelijke eere, zij hun die in de worsteling der burgertwisten gevallen zijnde, herrijzen, gelijk de maarschalk *Ney*, met eene stralenkroon van glorie op het hoofd, onder het gejuich hunner medeburgers en de goedkeurende kreten der nakomelingschap.»

— Onder de alhier in omloop zijnde geruchten behoort, dat *Namik Pacha* naar Parijs en Londen een ontwerp-verdrag van wege de Porte heeft overgebragt, volgens hetwelk Turkije zich verbiedt de geheele verpleging van Fransche en Engelsche hulptroepen op zich te nemen en tot waarborg voor de halfjarige onderhoudskosten van een korps van 20,000 man Fransche en 10,000 man Engelsche troepen, grondgebied in Azië en aan den Archipel wil verpanden.

— Men verzekert dat het Fransche expeditie-leger te Rome versterking zal erlangen. Men is namelijk beducht voor troebelen in Lombardije en Toskane en vreest dat zulks ook in den Kerkelijken Staat nadeelige gevolgen zou hebben.

— Den 15 December zal in het Théatre Français alhier eene groote voorstelling ten voordeele der groote treurspeelster mademoiselle *Georges* gegeven worden, die alsdan hare vijftigjarige tooneeldienst viert en voor de laatste maal zal optreden.

DUITSCHLAND.

FRANKFORT, den 7den December.

Volgens berigt uit Gotha van 5 dezer, hebben de Hertog en Hertogin van *Saksen Coburg* en *Gotha* dien dag in groot levensgevaar verkeerd. Toen de Hertog namelijk zijne Gemalin met rijtuig van het nabij Coburg liggend lustslot Callenberg stadwaarts terugbragt, stootte het rijtuig zoo hevig tegen een steen, dat de Hertog daaruit geworpen werd en daarbij teugel en zweep verloor. De verschrikte paarden holden nu den berg af, tot zij tegen eene afheining stuitten, waardoor de disselboom gebroken, de wagen verbrijzeld en de Hertogin daaruit geworpen werd. In weerwil van den zwaren val heeft de Hertog alleen zijn hiel verstuit en de Hertogin is geheel ongedeerd gebleven.

— Berigten uit Krajawa van den 25sten en uit Bucharest van den 29sten November melden dat de Turken voortgingen hunne positie te Kalafat te versterken en het in den Donau tegenover Oltenitza gelegen eiland nog bezet hielden, terwijl zij telkens het eiland tegenover Giurgewo trachtten te hernemen. Van de troepenbewegingen in Klein-Walachye gewagen deze berigten niet.

— De Britsche gezant Lord *Stratford de Redcliffe* heeft de Engelsche officieren aan den Sultan voorgesteld en bij die gelegenheid tot Z. H. eene toespraak gerigt, waarin hij namens zijne Regering krachtdadigen bijstand heeft beloofd tegen een onbillijken aanval, doch tevens den vurigen wensch kenbaar gemaakt, dat de Sultan zijn bijval mogt schenken aan een spoedigen en eervolle vrede. De Sultan antwoordde hierop, dat hij gezind was een eervollen vrede te sluiten, zoo die overeen te brengen was met den eerbied voor en de handhaving van zijne souvereine regten.

Aan boord van het admiraalschip *Mamouhdié* is door den Turkschen Minister van Marine aan de officieren der vereenigde esquaders een luisterrijk banket aangeboden.

— De half-officiele *Oesterreichische Correspondenz* bevat in haar nommer van den 7den dezer, volgens een telegraphisch berigt, een artikel hetwelk strekt tot bevestiging van het berigt eener gezamenlijke diplomatieke tusschenkomst van Engeland, Frankrijk, Oostenrijk en Pruissen in het Turksch-Russische geschil.

ENGELAND.

LONDEN, den 6den December.

Omtrent de nieuwe overeenkomst tusschen de groote Mogendheden wil men hier het volgende weten: Pruissen en Oostenrijk hebben zich met de voorstellen der Engelsche en Fransche regeringen vereenigd en een protocol is geteekend, waarbij die vier Mogendheden zich gezamenlijk verbinden de bestaande territoriale schikkingen in Europa te handhaven en de strijdvoerende partijen uit te noodigen zich door tusschenkomst eener Europesche Conferentie te verstaan. Als de conferentie der Ambassadeurs te Weenen de grondslagen kennen zal, op welke de Porte bereid is te onderhandelen, en men de meening van Rusland insgelijks kent, zal, is die wederzijdsche meening gunstig, aan Rusland en de Porte verder voorgeslagen worden gevolmagtigden naar eene nader te houden Europesche Conferentie te zenden, ten einde de ontstane geschillen ten volle te vereffenen. Hierbij is, gelijk reeds gemeld werd, de voorwaarde gevoegd dat de onderhandelingen voortgezet zullen worden al zijn de begonnen vijandelijkheden niet gestaakt.

BELGIE.

BRUSSEL, den 9den December.

De beide staatspartijen waarin Belgie verdeeld is, hebben te Brugge hare krachten gemeten bij gelegenheid dat aldaar een lid voor de Kamer van Volksvertegenwoordigers worden verkozen, ter aanvulling eener plaats opengevallen door dat een lid wegens particuliere omstandigheden zijn ontslag gevraagd had. De kandidaat der liberale partij, de heer *Coppieters 't Wallandt*, is met eene geringe meerderheid van stemmen verkozen; 984 stemmen waren op hem uitgebragt, terwijl zijn mededinger 904 op zich vereenigde. Ook in de plattelands gemeenten die onder het kiesdistrikt Brugge behooren, waren de stemmen bijkans gelijk verdeeld tusschen de beide kandidaten.

NEDERLANDEN.

BREDA, den 10den December.

Op uitnoodiging van het Hoofdbestuur van het *Metalen Kruis*, te 's Gravenhage gevestigd, heeft ook in onze stad deze week eene eerste bijeenkomst plaats gehad van geregtigden tot het dragen van gezegd herinneringsteeken, ten einde met gemeen overleg, de regeling der Bredasche afdeeling dier nationale instelling tot stand te brengen. In deze eerste vergadering is reeds dadelijk het bestuur der Afdeeling gekozen, bestaande uit de heeren: luit.-generaal *Seelig*, gewezen gouverneur der Koninklijke Akademie voor de Zee- en Landmagt, als voorzitter; Mr. Jhr. *F. Six*, oud-kapitein der mobiele schutterij, als secretaris-penningmeester; Mr. *F. van Gils*, oud-kapitein der schutterij, Jhr. *C. A. Meijer*, oud-majoor der rijdende artillerie en *J. A. van der Burgh*, oud-luitenant der mobiele schutterij als leden. Voorts is een reglement ontworpen en onmiddellijk gearresteerd.

— In de zitting der Eerste Kamer van Woensdag zijn behandeld: 1°. het ontwerp van wet tot vaststelling van uitgaven wegens verstrekkingen, dienst 1853 (Departement van Marine), aangenomen zonder discussie, met algemeene stemmen; 2°. dat tot vaststelling van uitgaven wegens verstrekkingen, dienst 1853 (Departement van Oorlog). Aangenomen na eenige woordenwisseling, met 31 tegen 5 stemmen. Tegen: de heeren *van Swinderen*, *de Vos van Steenwijk*, *van der Oudermeulen*, *van Rijckevorsel* en *van Beeck Vollenhoven*. Van de Tweede Kamer zijn ontvangen de hoofdstukken V, VI en VII der staatsbegrooting voor 1854. Verzending aan de Afdeelingen.

— Bij de opening van de algemeene beraadslagingen over het *zevende* hoofdstuk, betreffende de kosten van de R. K. Eeredienst, heeft Z. E. de minister, met dit departement belast, in de eerste plaats het woord genomen, en betoogd, dat de kerkgenootschappen geenszins als gewone vennootschappen mogen worden beschoud; — dat zij zijn instellingen van een meer verheven aard, die op eene meer bijzondere bescherming van den Staat aanspraak mogen maken; — dat hun zelfs bij de Grondwet eene

gelijke bescherming wordt toegekend en verzekerd, en dat, zoo de Staat der Kerk, die zich houdt binnen de palen der aan de wet verschuldigde gehoorzaamheid, bescherming verleent, de Staat ook weder vergoeding vindt in het streven van dezelve, ter bevordering van zedelijkheid, van deugd, en van gehoorzaamheid aan de wet en het openbaar gezag.

Vermits aan eene algeheele afscheiding van de Kerk van den Staat niet kan worden gedacht, moet er, volgens den minister, hooge prijs worden gesteld op het bestaan eener goede verstandhouding tusschen beide, en wordt er een minister gevorderd, die zijne zorg geheel en al aan de bevordering daarvan kan toewijden. In tegenspraak met het door een der leden uit Noord-Brabant aangemerkte, alsof het onderwerpelijke ministerie eene sinecure zoude zijn, heeft Z. E. betuigd, dat de laatste maanden hebben behoord tot de meest kommervolle van geheel zijn openbaar leven. Hij heeft verklaard, wel te willen gelooven, dat, als men de zaak als bijwerk beschouwt, een ministerie als het zijne eene sinecure kan heeten; en dat zoo welligt te voren de bedoelde belangen niet als bijwerk waren beschouwd, men minder onaangename gevolgen te betreuren zoude hebben gehad. Z. E. heeft te dien aanzien gemeend, te kunnen volhouden, dat het aan dit zijn begrip is toe te schrijven, dat men zich met kerkvoogden in verband heeft kunnen stellen, en tot eene uitkomst heeft kunnen geraken, bij welke eene wenschelijk en volmaakt goede verstandhouding tusschen de Kerk en den Staat is bewerkt, zonder verkorting van de eer, de waardigheid en zelfstandigheid van den staat, en met eerbiediging van de gehoorzaamheid aan de wet; — eene uitkomst, die welligt niet zou zijn verkregen, indien men de zaak als bijwerk had blijven beschouwen: en alzoo aanleiding geven tot het ontstaan van eenen toestand, uit welken de treurigste gevolgen zouden hebben kunnen voortvloeijen.

De heer van *Eck* heeft de noodzakelijkheid van het bestaan van afzonderlijke departementen voor de Eeredienston bestreden, en heeft er op aangedrongen, dat als nu zoude blijken, met overlegging van bescheiden, wat er is van de voorafgaande mededeeling der kerkelijke organisatie, welke door de leden van het vorig Bewind bepaaldelijk is, en nog wordt ontkend.

De heer *Storm* heeft eenige zijner gezegden, die, zoo hij meent, verkeerd zijn verstaan, toegelicht, en verklaard, dat hij met het gewagen van halve katholijken met bijoogmerken, geenszins een der tegenwoordige bewindslieden, maar wel personen, die veel vroeger in hoog gezag zijn gesteld geweest, heeft bedoeld.

De heer *Schimmelpenninck van der Oye*, heeft het bestaan van afzonderlijke besturen van de Eeredienston voor alsnog noodig, en aanneemkelijk geacht, vermits men er bij vervolg van tijd op terug kan komen. — Ook hij heeft aangedrongen op eene mededeeling, waaruit kan blijken, wat er is van de verklaring van den kardinaal *Antonelli*, dat de vroegere bewindslieden te voren kennis hebben gedragen van de plaats gehad hebbende regeling der bisschoppelijke hierarchie. — Hij heeft zich niet verklaard tegen het verleenen van bezoldiging aan de bisschoppen; hij meent zelfs, dat dit noodzakelijk is, maar niet voor dat er een einde is gemaakt aan al de geschillen. Hij heeft te kennen gegeven, te vermoeden, dat dit het geval is, maar heeft toch gewenscht, dat de Kamer ook dienaangaande volledig mogt worden ingelicht.

In antwoord hierop en op de vraag, of de tot stand gebragte wet werd nageleefd, heeft de minister verklaard, dat de kerkvoogden die wet geenszins als onbeduidend hebben aangemerkt, maar als eene harde wet hebben beschouwd; — dat zij zich echter, om des vredes wille, daaraan hebben onderworpen, en Z. M. na den Raad van State te hebben gehoord, hunne standplaatsen heeft goedgekeurd (welke zijn voor het aartsbisdom van Utrecht, Haren; voor het bisdom van Haarlem, Sassenheim; voor dat van Breda, Hoeven; voor dat van Roermond, Roermond, en voor dat van 's Hertogenbosch, Haren.

Ten aanzien van de voorafgaande mededeeling heeft de minister te kennen gegeven, dat hij, tot zijn leedwezen genoodzaakt, om den sluijer op te ligten, moet verklaren, naar al wat hij te Rome gezien en gehoord heeft en hier heeft gevonden; dat van die mededeeling wel geen regtelijk bewijs is geleverd of kan worden geleverd, maar dat hij als lid van eene regtbank van gezworenen, tot de verklaring zou moeten komen, dat werkelijk *aan een der Nederlandsche ministers tijdelijke mededeeling is gedaan*; — en dat de bewering van een der vorige ministers, als of de regering zoude zijn misleid, gewaagd en zelfs ongegrond is, daar er geene toezegging van mededeeling was gegeven.

De heer *Thorbecke* heeft in eene zeer breede redevoering, onder anderen beweerd, dat er geene mededeeling heeft plaats gehad; — dat zoo men wil volhouden, dat er geene belofte had plaats gehad, zulks het gevolg zoude zijn van een *misverstand*, betreffende een gesprek met den Internuntius, en dat het verwijt, als of hij, als minister van Binnenlandsche Zaken, eene mededeeling zoude hebben ontvangen, alleen betrekking kan hebben op een bijzonder gesprek met den heer *Dommer*, op den weg gehouden. De spreker heeft gemeend, dat het onedelijk was hem alzoo in de zaak te betrekken, en dat de kardinaal *Antonelli* in elk geval zich nimmer kan beroepen op *bepaalde bescheiden*.

De heer *van Bosse* heeft te kennen gegeven, dat indien *misleiding* van het vorig bewind te hard mogt klinken, men daarvoor in plaats kan stellen, dat het in dwaling was gebragt.

De heer *Strens* heeft bepaaldelijk verklaard, dat aan hem als minister van R. K. Eeredienst, geene mededeeling, in den zin van de Nota van October is gedaan, en dat al wat daartegen wordt aangevoerd, als onwaarheid moet worden beschouwd; dat er nimmer van een aartsbisdom is gesproken.

De heer *Groen* heeft gewezen op het gewigt der zaak voor de eer der natie en der Nederlandsche staatslieden. Hij heeft verklaard, dat bezwaarlijk kan worden aangenomen, dat alles op een bloot misverstand zoude nederkomen. Hij heeft gevraagd, of de eerste indruk bij de Kamer en de natie niet verschillend is geweest van dien, welke het nu medegedeelde moet maken; — zoo ja, of de vorige ministers daartoe niet hebben medegewerkt, en met welken naam hun gedrag als dan bestempeld zou moeten worden.

— In de Zitting der Tweede Kamer van woensdag is beraadslaagd over hoofdstuk VIII (*Marine*) der Staatsbegrooting voor 1854, welk hoofdstuk ten slotte is aangenomen met 41 tegen 19 stemmen. Tegen: de heeren *Storm*, *van Bosse*, *Meeussen*, *Wintershoven*, *Strens*, *de Lom de Berg*, *van Goltstein*, *ten Gate*, *van Hoëvell*, *Hugenholtz*, *Jespers*, *Dommer*, *Westerhoff*, *Reinders*, *Boeijen*, *van Nispen*, *Zijlker*, *Storm van 's Gravesande* en *Taets van Amerongen*.

Bij de algemeene beraadslaging over het 8ste hoofdstuk (*Marine*), heeft in de eerste plaats de heer *Franck* het woord gevoerd en gewezen op den steeds verachterenden toestand van het materieel der scheepsmagt, waarvan de waarde, in 24 jaren, van 22 tot 14½ millioen is teruggegaan. Hij heeft geoordeeld, dat men, op dien weg voortgaande, een tijd zal beleven, in welken geene bruikbare schepen meer voorhanden zullen zijn. Hij meent, dat er dringende noodzakelijkheid bestaat, om, door het verstrekken van de noodige gelden, daarin te voorzien, en hij heeft zijne hoop te kennen gegeven, dat de Kamer hem, bij den gunstigen toestand van 's Rijks geldmiddelen, daarin zal ondersteunen.

Ook de heer *Rijk* heeft gemeend, dat de Marine is beknibbeld en daardoor verachterd. Hij heeft op het verledene gewezen, en ook op hetgeen hij deswegens in geschriften heeft bekend gemaakt, en heeft verklaard, de begrooting te zullen aannemen, maar met de betuiging, dat het eenige middel, om de Marine aan hare bestemming te doen beantwoorden, gelegen is in het verstrekken van meer geld voor dat onderwerp.

De heer *Hugenholtz* heeft beweerd, dat het materieel niet zoo zeer verachterd is, als men voorgeeft; dat in vergelijking met 1847 de waarde der schepen is verhoogd; de werven beter zijn voorzien, en men thans, met minder geld, meer doet. De spreker heeft gemeend, dat er vroeger geene tonnen, maar millioenen zijn vermorst; doch heeft verklaard, dat hij op dit vroeger gebeurde niet verlangt terug te komen. Hem is toegeschenen, dat, bij het gebrek aan scheepstimmerlieden, het meerder te besteden voor het materieel zou dienen ter aanvulling der magazijnen: dat hij dit niet kan goedkeuren, en liever de active zeemagt zou vermeerderen, die, naar zijn inzien, nog niet aan de behoefte voldoet. Indien de Minister kan verzekeren, dat hij denzelfden weg zal volgen, die nu sedert de drie laatste jaren is gevolgd, zal hij zich voor de begrooting verklaren.

Nog voerden de heeren *van der Bruggen*, *Rochussen*, *Bosscha*, *Dirks* en *van Goltstein* het woord.

Bij de verdediging van het hoofdstuk heeft de minister te kennen gegeven, dat bij hem de bemanning zwaarder weegt, dan het materieel, en dat hij er zich op toe zal leggen, om het korps zee-officieren, ter zake van de zoo zware dienst in de O. Indien, te versterken. Hij heeft intusschen ook verklaard, dat, met de tegenwoordige middelen, niet in de noodzakelijke verhouding kan worden voorzien. Z. Exc. heeft verder gewezen op het bezwaar om, zoolang de militie daartoe niet kan worden aangewend, uithoofde der geringe bezoldiging, schepelingen te erlangen.

Z. Exc. heeft verzekerd het materieel gaande weg te zullen verbeteren.

Wat het zeemanshuis betreft heeft de minister weinig of geene ondersteuning kunnen toezeggen.

Over 't algemeen heeft de minister zeer aangedrongen op eene trapsgewijze verhooging, uitbreiding van activiteit en eigene opleiding tot vermeerdering der bemanning.

— In de zitting der Tweede Kamer van Donderdag zijn in de eerste plaats de in de vorige zitting reeds aangevangen beraadslagingen voortgezet en ten einde gebragt over hoofdstuk IX A (*Nationale Schuld*) der Staatsbegrooting voor 1854. De heer *van Bosse* heeft na verdere discussie zijn amendement op art. 11 ingetrokken. Het geheele hoofdstuk is ten slotte met algemeene stemmen aangenomen.

Daarna is de behandeling aangevangen van hoofdstuk IX B (*Departement van Finantien*).

— In de zitting van gisteren was aan de orde de voortzetting der beraadslagingen over Hoofdstuk IX B. De onderscheiden artikelen werden achtervolgelijk goedgekeurd en het geheele hoofdstuk met algemeene stemmen aangenomen.

Daarop werden de algemeene beraadslagingen over Hoofdstuk X (*Oorlog*) geopend. De Minister van Oorlog voert, naar aanleiding van het in de zitting van den 30sten November, waarbij Z. Exc. niet tegenwoordig was, ter spraak gebragte nopens de nationale militie en de schutterij, het woord. Ook hij is van de noodzakelijkheid eener nieuwe wet op de militie volkomen overtuigd, doch merkt op, dat bij de wet al hetgeen tot de inlijving der manschappen voorafgaat onder toezigt staat van den Minister van Binnenlandsche Zaken en dat de bemoeijingen van het Departement van Oorlog eerst dan aanvangen, als de manschappen door de burgerlijke aan de militaire autoriteiten worden overgeleverd. Z. Exc. zal zich alzoo bepalen, met zich te refereren aan hetgeen zijn ambtgenoot voor Binnenlandsche Zaken heeft gezegd, aangezien deze, zoo niet uitsluitend, dan toch veel beter dan hij in staat is de bezwaren der wet te kennen en die uit den weg te ruimen.

Wat betreft de schutterijen, verklaart Z. Exc. dat hij het mede eens is met hetgeen ten deze is aangevoerd, en dat er aan eene krachtige verdediging van het Vaderland niet te denken is zonder voorziening hieromtrent. Z. Exc. wil de middelen, welke de wet zal aanwijzen, niet vooruitloopen. Alleen zal hij zeggen, dat daartoe in de eerste plaats zal moeten behooren

het onder de wapens houden der miliciens gedurende een geheel jaar, voor de eerste oefening en zes weken van elk jaar tot verdere ontwikkeling; en ten tweede, dat er zoodanige maatregelen zullen moeten worden genomen, dat ten allen tijde over een genoegzaam aantal onderofficiers en korporaals, ten behoeve der schutterij, kan worden beschikt. Z. Exc. erkent dat daartoe eene aanzienlijke uitbreiding der kaders zal noodig wezen, vermits door de aanhoudende bezuinigingen de kaders beneden het getal zijn om in de gewone behoeften te voorzien, en er dus bij oorlog gebrek aan onderofficiers en korporaals zal zijn, zoodat er niet van zou kunnen gemist worden om bij de schutterij geplaatst te worden. De heer *Gevers* heeft met scherpte en met donkere kleuren den toestand beschreven van een ongedisciplineerden en ongeoefenden troep. Z. Exc. zal daarvan niets afdingen. Integendeel noemt hij dien toestand nog erger dan door genoemden spreker is geschetst. Met gedisciplineerde en geoefende manschappen, hoe gering in getal ook, kan men ongelukkig zijn, maar toch eer behalen, maar met ongedisciplineerde en ongeoefende manschappen, hoe talrijk ook, zal men niets behalen dan oneer en schande. Dezelfde spreker heeft Z. Exc een raad gegeven. Hij heeft gezegd, dat de Minister zich des avonds niet ter ruste mogt begeven alvorens hij den Minister van Binnenlandsche Zaken ten minste eenmaal daags toegeroepen had: »denk aan de schutterijen.« Z. Exc. bedankt den spreker voor den raad, hij belooft dien wel niet zoo letterlijk op te nemen, maar toch in strekking te zullen nakomen. De heer *Gevers* heeft er bijgevoegd, dat, als hij Minister van Oorlog was, hij geen rust zou hebben voor hij met zijn ambtgenoot de regeling dier zaak had verkregen. Z. Exc. moet hierop antwoorden, dat, wat zijne rust betreft, deze niet volkomen is. Zijne bezorgdheid voor de toekomst is zeer vermeerderd, sedert hij § 3 van het voorloopig verslag gelezen heeft, waarin de eervolle roeping om het vaderland te verdedigen, eene zeer ongelukkige noodzakelijkheid wordt genoemd. Z. Exc. heeft nooit zoo zeer als thans betreurd, dat hij geene genoegzame welsprekendheid bezit. Hij zou dan gaarne aan de Kamer hebben doen kennen wat het hart van elk soldaat gevoelt, wanneer hij zijn stand hoort bestempelen met eene zeer ongelukkige noodzakelijkheid.

Verschillende sprekers en de ministers van Oorlog en van Buitenlandsche Zaken voeren daarop nog het woord, waarna de algemeene beraadslagingen over het Hoofdstuk gesloten worden; met 39 tegen 20 stemmen wordt daarna bepaald die over de artikelen in een avondzitting aan te vangen.

— Bij Koninklijk besluit van den 6 December 1853, No. 75, is benoemd tot secretaris van de Algemeene Rekenkamer, in plaats van den heer *J. A. de Visch Eijbergen*, overleden, de heer *D. P. van Hoogenhuijze*, thans hoofdambtenaar met den personelen titel van referendaris bij hetzelve collegie.

— Uit Rozendaal wordt, aan den *Nieuwen Noord-Brabander*, het volgende geschreven, nopens den staat der werkzaamheden aan den spoorweg van Antwerpen naar de Roode Vaart: «Van de grenzen naar de Roode Vaart is men reeds over eene lengte van 2000 el met de aarde- en kunstwerken gereed, terwijl van den zijtak van Rozendaal naar Breda eene lengte van ongeveer 3600 el als voltooid beschouwd kan worden.

«Verder wordt aan de aardewerken op verschillende punten, zoo als in de nabijheid van Oudenbosch, aan de rivier de Mark, in den Nassaupolder onder Klundert, enz. met kracht doorgewerkt; met de kunstwerken kan echter, door de ingevallen vorst geen voortgang worden gemaakt.

«Het stationsgebouw te Rozendaal is onder dak en van de gebouwen, dienende tot bergplaatsen voor locomotieven en rijtuigen, zijn de fundamenten afgewerkt.

«Tusschen de 500 en 600 menschen zijn op den duur aan dezen weg werkzaam, hetgeen in het tegenwoordige jaargetijde en bij de duurte der levensmiddelen van niet weinig belang is."

— Op Zaturdag den 24 December 1853, zal aan het lokaal van het provinciaal bestuur te Middelburg, worden besteed: De aanleg van de telegraaflijn van Breda, over Bergen-op-Zoom, Tholen, Goes en Middelburg, naar Vlissingen, in twee perceelen.

— Te Tilburg heeft in den nacht van den 6den op den 7den bij den goud- en zilversmid *P.* aldaar een vrij belangrijke diefstal door buiten- en binnenbraak plaats gehad. De vermoedelijke dader of daders heeft men tot nog toe niet kunnen ontdekken.

— Uit 's Hertogenbosch schrijft men van den 9den dezer:

«Den 27sten dezer, zijnde de feestdag van den H. Joannes, zal in de kathedrale kerk door Mgr. den Aartsbisschop van Utrecht de pontificale mis worden opgedragen en zal die feestdag gevolgd worden door eene negendaagsche oefening in gemelde kathedraal, welke door de EE. PP. Redemptoristen zullen gehouden worden. Men verzekert ons, dat bij die gelegenheid eindelijk het *beeld van O. L. Vrouw van den Bosch* uit Brussel in de kathedraal zal terugkomen."

— De Afdeeling 's Hertogenbosch der Maatschappij van Nijverheid schreef onlangs eene prijsvraag uit, houdende eene opgaaf van *van het beste en minkostbaarste middel ter wering uit den handel der koperen Belgische centimes en halve centimes en andere koperen vreemde pasmunt* van minder innerlijke waarde dan onze Nederlandsche centen en halve centen. — Bij de Afdeeling waren 16 antwoorden ingekomen en is bekroond geworden dat van Mr. *J. F. Houck*, Advokaat te Deventer. Volgens dien regtsgeleerde zal er eene verandering ten dien opzigte in het wetboek van strafregt moeten worden gemaakt. De Maatschappij zou zich in 't belang van het algemeen deswege tot de hooge regering wenden.

— Het bestuur der Maatschappij »*Arti et Amicitiae*" te Amsterdam, overwegende het belang en de noodzakelijkheid om tot bevordering der Beeldende Kunsten eene meerdere kennis van de zeden en gebruiken onzer voorouders te verspreiden, en wenschende hiertoe naar vermogen mede te werken, heeft besloten eene Tentoonstelling te openen van Voortbrengselen van Vaderlandsche Kunst en Nijverheid van den vroegsten tijd tot aan het begin der 18de eeuw, en te dien einde onder anderen de volgende bepalingen vastgesteld:

Die Tentoonstelling zal plaats hebben in de Kunstzaal der Maatschappij »*Arti et Amicitiae*," zij wordt geopend den 1. Februarij 1854 en bepaald gesloten den 15. Maart daaraanvolgende.

Tot deze Tentoonstelling zullen worden toegelaten alle soorten van Huisraad, wapens, gedreven goud en zilverwerk, glas-, aarde- en beeldhouwwerk, sieraden en kleederen, ook schilderijen en teekeningen, voor zooverre zij tot opheldering van de vaderlandsche geschiedenis kunnen strekken, alsook plannen of afbeeldingen van steden en kasteelen, wanneer zij niet van algemeene bekendheid zijn, — ook zeldzame Autographen van vaderlanders worden toegelaten, in één woord, alle voorwerpen van inheemschen oorsprong, die historische of kunstwaarde bezitten.

De inzending kan geschieden van 8 tot 15 Januarij 1854. Later inkomende voorwerpen worden slechts dan geplaatst wanneer daarvoor nog ruimte over is.

Alle brieven en voorwerpen moeten geadresseerd worden aan de Maatschappij *Arti et Amicitiae*, op het Rokin; — waar men steeds de uitvoerigste inlichtingen zal kunnen bekomen.

Nadere inlichtingen nopens deze Tentoonstelling zullen, voor zooveel deze stad en omstreken betreft, met bereidwilligheid gegeven worden door den Heer *F. L. Huijgens*, Leeraar aan de Koninklijke Akademie voor de Zee- en Landmagt.

NEDERLANDSCH GENOOTSCHAP
TOT
ZEDELIJKE VERBETERING DER GEVANGENEN.

VERGADERING DER LEDEN van de alhier gevestigde afdeeling, op *Vrijdag den 16. December 1853*, 's avonds ten 7 uren, ten huize van den Heer SPRENGERS, op de Groote Markt.

Belangstellende personen worden ook tot bijwoning dezer bijeenkomst uitgenoodigd.

NATUURKUNDIG GENOOTSCHAP.

Vergadering op Maandag 12 December 1853 des avonds ten $6^{1}/_{2}$ ure.

Redenaar: De Heer J. M. Obreen.

BURGERLIJKE STAND TE BREDA.

GEBOORTEN.

Van 4 Dec. tot en met 10 Dec. 1853. 2 mann. 4 vrouwel. geslacht.

STERFGEVALLEN.

Van 4 Dec. tot en met 10 Dec. 1853. 4 mann. 2 vrouwel. geslacht.

Twee levenloos aangegeven kinderen.

GRAANMARKT.

AMSTERDAM, den 9 December.

TARWE zonder handel.

ROGGE *f* 2 hooger; 117, 118 ℔ N. Petersburger *f* 300 à *f* 304.

GERST en HAVER zonder handel.

BOEKWEIT prijshoudend; 123 ℔ Nijkerker *f* 275.

KOOLZAAD prijshoudend, op 9 vaten Olie te leveren: in Dec. $70^{1}/_{2}$ P. vl.; in April en Mei e. k. $72^{1}/_{2}$ P. vl.

LIJNZAAD zonder handel.

RAAPOLIE dadelijk en 1 Mei hooger betaald, het najaar prijshoudend: op 6/w. *f* 40, Vlieg. *f* $38^{3}/_{4}$; per Volgbriefje *f* 38; 1 Mei e. k. *f* $39^{1}/_{4}$ à $^{1}/_{2}$; 1 Sept. en Oct. e. k. *f* 38 à $^{1}/_{4}$; 1 Nov. en Dec. e. k. *f* $38^{1}/_{4}$ à $^{1}/_{2}$.

LIJNOLIE prijshoudend, op 6/w. *f* $31^{1}/_{4}$; Vlieg. *f* $30^{1}/_{4}$; 1 Maart e. k. *f* 30 à $^{1}/_{8}$.

HENNEPOLIE: op 6/w. *f* $38^{1}/_{4}$; Vlieg. *f* 37.

RAAPKOEKEN, per 1040 st., *f* 84 à *f* 86. — LIJNKOEKEN, per 104 st., *f* 11 à 14.

MARKTPRIJZEN DER STAD BREDA.

VAN DEN 9. DECEMBER 1853.

Het Nederl. Mudde Tarwe	van *f*	14,25	tot *f*	15,50.
Het dito dito Rogge Oude	» »	0,00	» »	0,00
Het dito dito Rogge Nieuwe	» »	10,60	» »	11,00
Het dito dito Boekweit Oude	» »	0,00	» »	0,00.
Het dito dito Boekweit Nieuwe	» »	0,00	» »	8,00.
Een dito pond Boter			»	0,82.
Zand-Aardappelen (Vat of Mudde)	*f*	2,90	tot *f*	4,50
Het 1000 Eiken Telhout			»	2 60
Het 1000 Doof Hout			»	2,10.
De kar Spaanders			»	2,90.
De » Struiken			»	3,00.
De 1000 [illegible]			»	3 40

Ter AMSTERDAMSCHE BEURS van gisteren (9 *December*) was de fondsnotering: Ned. $2^{1}/_{2}$ pCt. $61^{7}/_{16}$, $^{3}/_{4}$; 3 pCt. $73^{13}/_{16}$; 4 pCt. $92^{3}/_{4}$, $^{7}/_{8}$, $^{13}/_{16}$; 4 pCt. $92^{3}/_{4}$; Oblig. Holl. Spoorw. $99^{3}/_{4}$; Belgie $2^{1}/_{2}$ pCt. $50^{3}/_{16}$; Spanje onbep. st. 1 pCt. $21^{3}/_{4}$, 22, $21^{15}/_{16}$; 3 pCt. Binnenl. à 6/m. $41^{5}/_{8}$, $^{3}/_{4}$, $^{11}/_{16}$; Coup. Bewijzen $5^{3}/_{8}$, $^{1}/_{2}$; Amort. Sch. $4^{13}/_{16}$, $^{7}/_{8}$; Portugezen te Londen $36^{9}/_{16}$, $^{13}/_{16}$; Rusland 5 pCt. 104, $^{1}/_{8}$; Certif. 1831—33 $94^{3}/_{8}$; 4 pCt. bij Hope 89; Certif. van Assign. 6 pCt. $68^{3}/_{8}$; Oostenrijk Metall. $76^{1}/_{4}$, $^{5}/_{8}$; Nieuwe 1847 $2^{1}/_{2}$ pCt. $39^{3}/_{8}$, $^{7}/_{16}$; dito 1851—52 $39^{3}/_{8}$, $^{7}/_{16}$; Nieuwe 5 pCt. 91, $^{1}/_{8}$ $^{1}/_{16}$.

Advertentiën.

*** Den 5den December 1853 overleed te *Breda*, in den ouderdom van 74 jaren, de HoogEdelGestr. Heer THEODORUS BRUNSVELD VAN HULTEN, Weduwnaar van Vrouwe EMELIA GESINA KEUCHENIUS, Oud-Kolonel der Genie; diep betreurd door zijne Kinderen, Behuwd- en Kindskinderen.

Eenige Kennisgeving.

*** Bij Vonnis der Arrondissements-Regtbank te *Breda* van den 6. December jl., gewezen ten verzoeke van CORNELIS COMMISSARIS, Bouwman, wonende te *Sprundel*, is JOHANNES COMMISSARIS, wonende te *Sprundel*, gesteld onder Curatele, waarvan bij deze aankondiging geschiedt ter voldoening aan art. 498 van het Burgerlijk Wetboek.

BREDA, den 10. December 1853.

De Procureur van den verzoeker,

Mr. CH. A. VAN DAM.

Bij Vonnis der Arrondissements-Regtbank te *Breda* van den 6. December jl., gewezen ten verzoeke van CORNELIS COMMISSARIS, Bouwman, wonende te *Sprundel*, is JACOBA COMMISSARIS, zonder beroep, wonende te *Sprundel*, thans verblijf houdende te *Breda*, gesteld onder Curatele, waarvan bij deze aankondiging geschiedt ter voldoening aan art. 498 van het Burgerlijk Wetboek.

BREDA, den 10. December 1853.

De Procureur van den verzoeker,
Mr. CH. A. VAN DAM.

PROGRAMMA

VAN HET

MILITAIRE CONCERT,

TE GEVEN

DOOR HET MUZIJK-KORPS VAN HET 5de REGIMENT INFANTERIE,

TEN BEHOEVE DER ALGEMEENE ARMEN DEZER STAD.

Op Woensdag den 14den December.

IN DE SCHOUWBURGZAAL.

I.

1. Ouverture, *Nabucodonosor* .... VERDI.
2. Grand Potpourri *Belisaire* .... DONNIZETTI.
3. Conjurations et Benedictions des poignards. Grande scène de l'Opéra *Les Huguenots* .... MEYERBEER.
4. Potpourri *Zampa* .... HEROLD.

II.

1. Ouverture. *Ne Touchez pas à la Reine* .... BOISSELOT.
2. Mélange de l'Opéra *Beatrice de Tenda* .... BELLINI.

FINALE.

Krijgsmans-Lust.

GROOTE MILITAIRE POTPOURRI.

GEARRANGEERD DOOR C. H. HÖRMANN.

Aanvang ten 6½ *ure.*

Entrée voor een Heer *f* 1.—, voor eene Dame *f* 0.50.

Voor die Heeren, wien de Inteekenlijst abusievelijk niet mogt zijn gepresenteerd, zijn Entrée-kaarten aan de Zaal van den Schouwburg te verkrijgen.

BELANGRIJKE UITVINDING

voor Waschvrouwen, Stijfsters en Plooisters.

STIJFSEL-GLANS.

EEN deel van dit Poeder op ACHT deelen stijfsel, met elkander opgelost, maakt het strijken veel gemakkelijker, het ijzer loopt glad en gemakkelijk over het goed heen, de strijkster kan eens zoo veel werk doen, het goed krijgt een mooijen glans en wordt minder stijf.

Het wordt in zakjes van 2 lood, oud gewigt, verkocht voor 15 Ct., in onderstaande DEPÔTS. Deze hoeveelheid is berekend op een half pond stijfsel, oud gewigt.

CAULIER'S ZEEP.

Met deze ZEEP kunnen alle Gekleurde Stoffen van ZIJDE, KATOEN en WOL gewasschen worden zonder dat de stof lijdt of de kleuren veranderen; ook de teederste kleuren verschieten niet.

In het bijzonder verdient hierbij bemerkt te worden, dat zij alle *Vet-* en *Olievlekken* zeker en gemakkelijk wegneemt.

Bij het gebruik wordt het goed eerst met regenwater bevochtigd, dan op de gewone wijze gewasschen en in de schaduw of tusschen linnen doeken gedroogd.

Is ook te verkrijgen in onderstaande DEPÔTS, voor 25 Ct. het Stuk.

Amsterdam, Verkoophuis.	Boxmeer, G. Muller.
Breda, Wed^e. Wierex Folla.	Eindhoven, A. Begnin.
" C. C. Kannemans v. Dasborst.	's Bosch, F. L. Welsch.
Bergen-op-Zoom, D. Pouwels.	

TE HUUR

in het Dorp *'s Prinsenhage*, op de Markt, op ¼ uur afstands van *Breda*, een geheel nieuw opgebouwd BOVEN-KWARTIER, met een fraai uitzigt op de Straatwegen van *Breda* naar *Antwerpen*, en naar *Bergen-op-Zoom*, voorzien van een vrijen Opgang en bestaande in zes ruime KAMERS en eene DIENSTBODEN-KAMER, allen Behangen en Geplafonneerd, BALKON, KEUKEN met Wel- en Regenwater-pompen, Grooten ZOLDER, enz.; te betrekken met 1 Mei 1854, of vroeger. Adres, met *vrachtvrije* Brieven, aan den Notaris K. H. BODE, te *'s Prinsenhage*.

, Mr. DE ROY, Notaris te *Breda*, zal op *Woensdag den* 14. *December* 1853, des avonds ten 7 ure, in het Hôtel *de Zwaan* te *Breda*, in het openbaar VEILEN, om op *Woensdag den* 28. *December daaraanvolgende* finaal te VERKOOPEN:

EERSTE KOOP.

Eene HUIZINGE en ERVE aan de Zuidzijde van de Boschstraat te *Breda*, Wijk A, N°. 615, groot eene Roede, 58 Ellen, zijnde een gedeelte van het Kadastrale Nommer 335, van Sectie B.

Aan te vaarden met het geven van den Slag, met uitzondering der Achterkamer, als zijnde verhuurd tot 1°. *April* 1854 *aan* B. DIRVEN, *gekwoteerd* Wijk A, N°. 615ª.

TWEEDE KOOP.

Een PAKHUIS, TUIN en ERVE, geschikt voor eene HOVENIERDERIJ, staande en gelegen achter den Eersten Koop, groot 2 Roeden, 50 Ellen, mede een gedeelte uitmakende van N°. 335, Sectie B. *Te aanvaarden bij het geven van den Slag.*

DERDE KOOP.

Eene HUIZINGE of SMEDERIJ, staande als voren, gemerkt Wijk A, N°. 614, Kadastraal bekend Sectie B, N°. 336, groot 1 Roede, 12 Ellen. *Te aanvaarden met den* 1. *Januarij* 1855.

Voorschreven drie Koopen zullen ook gecombineerd ten Verkoop kunnen aangeboden worden.

Informatiën te bekomen bij den Notaris voornoemd.

DOMEINGOEDEREN

VAN

Z. K. H. PRINS FREDERIK DER *NEDERLANDEN*.

RENTAMBT BREDA.

OPENBARE VERKOOPINGEN

VAN

Bijzonder Zware EIKEN-, BEUKEN- en DENNENBOOMEN.

Op *Maandag den* 19. *December* 1853, ten huize van W. VAN ALPHEN in *den Zandberg*, buiten de Ginneken-poort van *Breda*.

Op *Dingsdag den* 20. *December* 1853, ten huize van J. HUSE aldaar.

Op *Woensdag den* 21. *December* 1853, in het *Roode Hert* te *'s Princenhage*.

Op *Donderdag den* 22. *December* 1853, ten huize van H. KIEVITS te *'s Princenhage*.

De Notitiën der Kavelingen zijn te bekomen bij de Boschwachters in de *Ulvenhoutsche- Mast-* en *Liesbosschen*; terwijl de Voorwaarden van Verkoop ter lezing liggen ten Kantore van den Rentmeester, te *Breda*.

De Rentmeester der Domeingoederen van Z. K. H.
Prins FREDERIK *der Nederlanden voor het Rentambt* Breda.

P. SIX.

, Door A. VAN DER MAST, te *Gorinchem*, is verzonden:

Almanak in Miniatuur, voor Kinderen, voor 1854, 12e Jaargang, door *T. van Spal* en *P. J. V. Dusseau*, ingenaaid à .... *f* 0,40.

Idem in karton à .... » 0,50.

Idem verguld op snee in koker à .... » 0,80.

Almanak tot gezellig Onderhoud, voor het jaar 1854, 16e Jaargang .... *f* 0,35.

Bouwkundige Almanak voor het jaar 1854, of onmisbaar Zakboek voor Ingenieurs, Aannemers, Architecten, Timmerlieden, Meubelmakers, Steenhouwers, Smids, Schilders, enz., en allen die eenigzins met de Bouwkunde in betrekking staan, door *W. C. Brade*, Oud-Kapitein der Genie. In klein 8°. gebonden in moré en portefeuille. Vijfde Jaargang. *f* 1,00.

Verbeterd Landhuishoudelijk Zakboek voor het jaar 1854, bewerkt door *F. A. Enklaar*, Land-Oeconoom. Vierde Jaargang. In klein 8°., gebonden in moré en portefeuille. Nieuwe titel-uitgave .... *f* 1,00.

Ten einde hetzelve ook bij getallen te kunnen verspreiden en de minvermogenden in de gelegenheid te stellen zich dit werkje aan te schaffen, is het mede verkrijgbaar gesteld, met weglating van het Dagboek voor Ontvangst en Uitgave en Album voor dagelijksche aanteekeningen, ingenaaid à *f* 0,30.

Dr. *E. Remigius Fresenius*, Leerboek der Scheikunde, voor Land- en Boschbouwers en Staathuishoudkundigen, door *F. A. Enklaar* .... *f* 4,60.

F. A. Enklaar, de Bekwame Landman, of Handleiding voor den Nederlandschen Landbouwer, om de grootst mogelijke winst van zijn bedrijf te trekken.

P. van Og, Beknopte Handleiding, om door zelfoefening op eene gemakkelijke wijze de Geometrie, Trigonometrie en Algebra of Stelkunst te leeren .... *f* 1,50.

P. van Og, Beknopte Handleiding, om door zelfoefening op eene gemakkelijke wijze de Roei- en Peilkunst te leeren *f* 1,00.

Te BREDA, bij BROESE & COMP., Boekdrukkers en Boekverkoopers.